

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
 apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” TE. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARITIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTLE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societăți lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 80 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 20 Octombrie 1943

Anul 106

Hulita școlară

de V. Branisce

Cam de două ori pe an, întâi la încheierea școlii și a doua oară toamna, în pragul unui nou an, răsar în presa noastră, ca niște gingașe brândușe, articole închinare școlii. Ele comentează fapte concrete: examene de bacalaureat, examene de admitere la facultate, și autorii lor nu se sfiesc să rostească cuvinte tari, definitive la adresa școlii și a profesorilor.

Între adevăr școala noastră trece de mulți ani printr-o criză gravă, iar ultimele trăiri ale neamului au influențat peste măsură bunul ei mers. Mulți elevi se strecoară din clasă în clasă târâș-grăpiș pentru ca în clipa supremelor răspunderi să dea în vileag totala lor lipsă de pregătire. Este un fenomen caracteristic stărilor excepționale prin care trecem și cred că este util să-l cercetăm cauzele adânci.

Neluând în considerare multiplele împrejurări, care au grave urmări în buna pregătire a elevilor, ca: închideri proaste de cursuri în plină activitate școlară, vacanțe prelungite, programe încărcate cu ore de după masă, care îl stingheresc pe elev să-și învețe lecțiile pe a doua zi, profesori mobilizați, lipsind cu anii de la catedre, suplîniri de mântuială, o totală nesiguranță a zilei de mâine, ce-i dă elevului dulcea iluzie că, dus de vârtejul evenimentelor, va scăpa lefțin, neluând în considerare marea număr de copii insuficient hrăniți și slab îmbrăcați, care nu din vîna lor nu mai pot face față, decât în chip superficial, programului, vom descoperi că între pereții școlii se desfășoară o luptă tragică de ordin sufleteș. Aici se ciocnesc două lumi, două concepții diametral opuse.

Aici se bat cap în cap două desiderate ale societății. Una cere o aspră selecție a valorilor, bazată pe criteriul capacității intelectuale a elevilor. Ea cere rezultate pozitive. Cealaltă se străduiește ca profesorul să aibă mai multă înțelegere pentru individualitatea elevului. Scopul ei este încadrarea copilului în realitățile neamului. Menirea profesorului nu fiind de a judeca cunoștințele elevului prin prisma rece a intelectului ci de a se apropia de el cu căldura sufletului.

Iar profesorul se sbate între aceste mentalități, încercând să împace și capra și varza. Rezultatul? Toată lumea hulitește școala.

Aș vrea să știu ce ar face severii judecători de astăzi ai școlii dacă le-ar fi dat să cunoască tragicele cazuri de conștiință ale unui profesor.

...Un examen de bursă. Locuri puține, candidați multe. În clasa întâi se luptă pentru un locșor un ghemotoc de față. O voce cu timbru de cristal silabesește anevote o povestire din războiu. Întâmplarea se petrece la Mărăștii. Profesora o întrerupe:

— Ai putea să-mi spui, fetițo, ce amintire ne leagă de Mărăștii?

Chipul fetiței se luminează. Ochii, ce rătăceau speriați printre rânduri, se deschid ca două zorele:

— În luptele de la Mărăștii a murit bunicul. O pauză. Apoi, un glas din ce în ce mai stîns, șopti: „La Odesa căzu tăticul... La Sevastopol, unchiul”.

Un foșnet surd. Catalogul se închide. Examenul de bursă s'a sfârșit.

Frământări

de
Ion Colan

Zilele aduc cu ele îngrijorările lor, măbind și volumul și calitatea neliniștilor îngrămădite în suflele.

Problema Estului care se mișcă preocupă sincer mulțimile, toate ipotezele fiind vânturate în moara discuțiilor zilnice.

E bine, e rău?

E așa cum e.

Psihologia mulțimii pipăie viitorul. Ea pornește de la fapte concrete și se aruncă cu ochii deschși în prăpastia tuturor probabilităților.

O poate cineva împiedeca?

Nu!

O poate cineva lămuri?

Nu e sigur.

Când sufletele se clatină, echilibrul nu poate fi restabilit decât când n'a mai rămas în picioare niciunul din zidurile șubrede, niciunul din pilonii ce n'au rezistat primei sguduirii.

Clăditul începe pe alte temelii, după ce molozul a fost delăturat. Decât:

Ca neam ar trebui să ne cunoaștem istoria.

Pornind de la această cunoaștere, credința n'are motive să ni se clatine. Sfatul voievozilor de demult, cules din cronici, are în el destule pilde ca să ne arate că ceea ce este a mai fost.

Chiar de-ar trebui să intrăm în întuneric, ca de-acolo să ieșim din nou la soare, chiar și pentru

acest caz istoria neamului ne poate servi îndreptar.

Ștefan cel Mare, pe patul de moarte, a dat urmașului un sfat. Pe urmă s'a ajuns la războiul pentru independență. Istoria unui popor trebuie privită în arcurile ei largi care leagă piscurile, nu în amănuntele ce se pierd în curbele de coborîre și înălțare. Pașii credinței din vîrf în vîrf de munte să calce, ca să nu fim luați de prăvala apelor ce-au spart digurile.

Frământări, da, pentru că sunt omeniești.

Ne putem sbuciuma, ca oameni, în familia cea mai mare a omenirii.

Ca neam, însă, suntem prea adânc înfipti în pământul acesta, pentru ca ideile altora să ne mai smulgă.

Un popor trăiește cu ideile lui, ieșite din sbuciumul vieții lui. Ce e străin poate fi modă, dar nu haină de toate zilele.

Iată pentru ce n'am teamă de importul forțat al antierilor exotice, de oriunde ne-ar veni.

Câtă vreme vom rămânea noi, bocetul cu privire la ce va fi e neactual.

Că valuri-valuri vor mai trece ape peste țară?

Din nou mă întorc în vreme și întreb: Măria ta, Mircea Doamne, peste tine câți trecură?

Se frământă lumea azi?

De sigur; însă mulți o fac egoist-personal. Simți în dosul vor-

„Italia fară da se...”

de Ion Berciu

„Italia își va hotări singură soarta”, aceasta a fost lozinca marelui Cavour, unificatorul Italiei, atunci când situația acestei ramuri a latinității era în clipele cele mai grele ale unei răvășiri de patimi, de interese și de împrejurări, în multe privințe asemănătoare cu cele de azi.

Pas cu pas, ministrul Cavour, luptătorul Garibaldi și înțeleptul Victor Emanuel al II-lea, realizează, cu sprijinul efectiv al Franței, unitatea pământului italian, contra voinței vechilor stăpânitori austriaci.

Ca exponenți legali, impuși de evenimente și susținuți de iubirea întregului popor italian, cei trei mari oameni înfăptuiri, în vremuri de cumplită încercare, minunea prin care Italia se ridică și din punct de vedere politic pe culmile unde o ridicaseră de mult trecutul său. oamenii săi de cultură și spiritul latin dornic de libertate, de măsură și de largă umanitate.

Și azi Italia, din pricină pe care le va judeca istoria cea dreaptă, cea cumpănitoare a celor bune și a celor rele, cea care va da ce este al fiicăruia, se găsește într'un moment critic

Continuare în pagina 3-a

belor pline de întrebări, grija pentru sine. Ca și când neamul s'ar prăpădi odată cu el.

Dacă numai despre atât e vorba, despre tine, despre mine, despre altul, scrisul ni-e gol de optimism. O recunoaștem senini și împăcați: suntem în amurg.

Și tocmai acest amurg al inșilor va dărui neamului răsăritul spre care și noi am alergat.

Cocon domnesc

de Lucian Valea

Il soarbe până 'n suflet Volevodul.
Așa l-a vrut din leagăn: fulger greu
În lupte, temător de Dumnezeu
Și binecuvântat de tot norodul.

Și cum se vânzolește cu aprodul
În ochii lui s'așterne-un curcubeu,
Că vița o să-l crească 'n veac mereu,
Cum pe o creangă, toamna, crește rodul.

Și Doamna țese din tatac, să-l vadă,
Din geană stă o lacrimă să-l cadă
Și-l trec prin gând cernite, presimțiri,

Dar mai cuminte 'n inimă le strânge,
Il scaldă cu argintul din priviri
Și ca să pară fericită, plânge!...

„Gazeta Transilvaniei”

Intoarcere de pe front

OFENSIVA Dela Ak-Monal la vale

Tătăresc și numele și satul. Aceleași case din piatră standard, întâlnite pretutindeni pe-aici și drumurile tot cele știute, înecate în praf, faină-nula.

Haltă, lângă o fântână, să așteptăm compania 5-a rămasă în urmă.

Ne-om mai și spăla puțin, că cine știe unde se va mai nimeri apa asta rece pe-o vreme de arșiță, începută de dimineață.

Satul urcă în pantă. N'a mai rămas nimic de capul lui. L-or fi distrus bombardierele Stukas, ori chiar Rușii, — acum nu e vreme de întrebare. De altfel n'avem, în clipa asta, asemenea curiozități. Plecați din Dzantora la 3 noaptea, am orbăcit ca vai de noi până s'a crăpat de ziuă. O apă, fără pod, am trecut-o ca Isus pe mare, cu singura deosebire că nouă ne-a intrat

INSTANTANE

Prepelicarul

Ieri m'am delectat privind un câne. Era un prepelicar tânăr de tot, cu fruntea numai crețe, cu ochi de copil prost, nevinovat. Stătea retras într'un ungher al curții deasupra unei grămezi de frunze vestede și gunoii în care scormonea zeloasă o găină. Cu botul pe labe urmărea această îndeletnicire ciudată a găinii, care nici grațioasă nu era, nici cine știe ce rentabilă.

Frunzele sburau ca răscolite de bombă și uneori se pierdea cu norul de praf trupul pestriț al găinii, până ce se potolea încet norul și se ivea iar la orizontul strâmt al cânelui creasta rumenă, ca o stea de coral, a căutătoarei de comori. Truda aceasta părea a fi din când în când încununată de succes, căci o vedeai culegând de jos câte o fărâmă un mic grăunte... nu de diamant, de sigur.

Prepelicarul simțea în ochi și 'n coadă o vădită plăcere.

A venit și-un pulu. Extaztat privi el câțva timp la manoperele găinii. Părea că studiază. Urmând exemplul începu să scurme și el, întâi cu un picior apoi cu altul. Porni întâi cu stângul. N'a mers. Când a încercat cu dreptul a sărit o frunză, s'a clintit din loc un gunoiaș. Atât. Se repezi atunci cu amândouă picioarele de-odată și se potolici. Prepelicarul făcu o mutră ca și cum ar râde și s'a apropiat de el mai mult. A simțit afinitatea. Amândoi erau copii.

Atrasă de falma unui noroc porcesc, o găină orpinton porni în grabă din fundul curții, aruncându-și în fugă mult pramițătoarele picioare lungi în formă de greblă galbenă. Acum abia se începe spectacolul adevărat, gândi prepelicarul. Și lungindu-și botul pe labe se apropie și mai mult de locul acțiunii. Orpintonă sură, o venerabilă matroană a curții, după ce schimbă câteva cuvinte cu tovarăsa ei, cerând relații asupra solului, prinse a scurma voinicește. Ii plăcea prepelicarului grozav.

Frunzele sburau vârtej, gunoiașele erau asvârlite până cine știe unde. O plăcere să stai de-o parte și să privești. Odată însă s'a întors găina cu partea posterioară spre cel care privea. Un val de praf răscolit și gunoiașele de tot felul izbîră obrazul spectatorului. Strănutând amarnic, bietul filosof-patruped se retrase în căsuța lui cu coada între picioare.

Ecat. Pitiș

Aprecieri străine despre opera prof. I. Lupaș: Zur Geschichte der Rumänen

13. Franz Dölger, prof. la Universitatea din München: „Dv. ați făcut patriei Dv. un serviciu cu totul excepțional prin aceste minunate fragmente din istoria Românilor, scrisă în limba germană“.

14. Dr. W. Hübnitz — Berlin: „Ampluarea punctelor de vedere și abundența lămuririlor este vrednică de admirație. Eu învăț multe din cartea Dv. și savurez atitudinea tranșantă față de problemele arzătoare ce ne preocupă în prezent“.

15. Dr. Heckel, episcop — Berlin: „Până și titlul cercetărilor Dv. sunt pentru mine un imbold stăruitor de a mă adânci în opera Dv. — N'am putut să citesc până acum decât studii despre influența reformei religioase asupra bisericii românești din veacul al XVI-lea; lectura aceasta a fost extraordinară de interesantă pentru mine. Pretutinderi se simte ochiul vigilent al istoricului, care cercetează izvoarele și legăturile și totuși nu scapă din vedere marea perspectivă.“

16. I. Leers din Jena: „Am citit toată cartea cu atenție și am aflat multe lucruri care mă interesează, într'un mod cu totul deosebit, fiind seamă de preocupările mele speciale ce le am în calitate de istoric în domeniul agrar. Și din alte puncte de vedere am citit cu multă plăcere pătrunzătoarele și frumoase redactatele schițe istorice cu privire la istoria personalităților mărate ale poporului român. Cartea Dv. îmi este foarte prețioasă prin contribuția ei la istoria poporului român, precum și la problema transilvană — o problemă care într'adevăr nu este de loc ușoară“.

17. Carl Troll dela universitatea din Bonn: „Sunt convins, că opera Dv. are de împlinit astăzi, dincolo de interesul pur științific, o mare misiune. Prin faptul că Dv. nu oferă numai o istorie a statului, ci o adevărată istorie a poporului român, în cadrul căreia scoateți în evidență poziția Transilvaniei în spațiul etnic român, cartea Dv. atinge problema cea mai actuală pentru stăpânirea spațiului carpatic. De bună seamă că ea va avea să joace un rol important cu prilejul viitoarelor hotărâri politice.“

18. Alf Lombard, profesor universitar din Lund-Suedia: „Frumoasa Dv. operă este antrenantă, scrisă cu multă pătrundere a lucrurilor și extrem de bogată... cuprinzând toate epocile, începând cu evul mediu până în timpul domniei regelui Ferdinand“.

19. Fostul episcop V. Glondys scrie: „Stând încă sub puternica impresie a lecturii operii Dv. Zur Geschichte der Rumänen ard de dorința de a vă exprima încă odată mulțumirile mele cele mai călduroase.“

Opera nu este numai pentru Români de o mare însemnătate, ci ea întregește într'un mod strălucit istoria culturală a Europei, care este prezentată în toată amploarea, intuitiv, scoțând în același timp, limpede în relief felul specific de a fi, precum și contribuția creatoare a poporului român. Această carte este de mare interes și chiar de o importanță dătătoare de directivă pentru toți aceia, care au pornit dela informațiile incomplete și ideile în multe privințe greșite ale istoriografiei de până acum în ceea ce privește judecarea istoriei poporului român și a forțelor sale creatoare pe teren cultural. Ea descoperă erori grave în felul de a se examina evoluția istorică, în mod obișnuit până în prezent, în spațiul nostru. Și o face aceasta într'un chip distins și din punct de vedere științific ireproșabil, referindu-se la documente istorice hotărâtoare și scoțând la lumina soarelui o multime de fapte cu caracter de psihologie etnică, cărora nu li s'a dat până acum atențiunea cuvenită. Evoluția externă a istoriei poporului român nu poate să fie înțeleasă decât atunci dacă luăm în considerare aceste stări de lucruri. Aceasta se referă, în primul rând la dovedirea strălucită a unității culturale a poporului român în cursul secolelor apăsătoare ale desmembrării sale ca stat, precum și la ilustrarea unității politice, la care a ajuns, în sfârșit, acest popor atât de greu încercat, — care a știut să dovedească o alipire atât de fierbinte față de glia strămoșească în grelele epoci de asuprire. Realizarea acestei unități politice apare drept o cârmuire a unei dreptăți divine. Și chestiunea privitoare la „desertum“ este lămurită în mod convingător. Importanța României prin faptul că ea constituie pavăza Europei în postul ei avansat de sentinelă este dovedită într'un mod ilustru.

Cu adâncă bucurie am luat cunoștință de opera Dv. Colaborarea mea în calitate de membru al delegației consiliului german din Bucovina, — care a proclamat în reședința arhiepiscopală din Cernăuți unirea de bunăvoie a grupului etnic german de acolo cu România, — îmi apare, după lectura operei Dv., și mai adânc întemeiată.

I. Gh.

*) In numerele precedente s'a cules in titlu — greșit, — „Aprecieri istorice“ in loc de „Aprecieri străine“.

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei“ Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

PREDICI ÎN PUSTIU

Rezistența

Un război se câștigă cu ofensiva continuă contra inamicului, dar ținta principală este să poți opune cel puțin o rezistență dâră, ca inamicul să se convingă că și pentru el este mult mai mare pierderea decât câștigul, dacă stăruie în încăpățănarea lui de a dărâma zidul de oțel al apărării.

Nu totdeauna îmi surâde astfel norocul ca să pot duce până la sfârșit un război triumfător în țara inamică, dar rezistența sunt obligat să mi-o organizez așa, ca inamicul să nu pătrundă cumva în țara proprie

Exact același lucru și în viața noastră individuală. A ne organiza bine rezistența este cel mai de seamă scop și mijloc al vieții. Rar îl este dat vreodată unui om ca din salturi în salturi, deci din ofensivă în ofensivă, să meargă plin de noroc mereu înainte. Chiar așa să fie, să reușești câteva salturi, dacă ești prudent îți organizezi rezistența, căci contraloviturile vor veni cu siguranță.

Deci, a organiza rezistența, — oricum ai suci-o și învârtio, este unul din cele mai imperioase postulate ale educației și prudenței tale.

Cum ne organizăm această rezistență ?

Nu e ușor, de sigur, dar fără efort, jertfă, osteneală și muncă — unde ai văzut pe lumea asta un succes durabil ?

Pentru corpul nostru rezistența la răceli și la boli. Ne trebuie doar o sănătate nu de tarabă, de toate zilele, ca la cel mai mic curent, sau schimbare de temperatură să zaci 2-3 zile, sau să îți se inflameze amigdalele, sau să te vaeți de șale, gutural și dureri de cap. Ni se cere în primul rând în viața grea de azi o rezistență corporală așa de puternică, încât să echivaleze cu un fel de imunitate naturală; să nu știu ce înseamnă medicamentul, nici injecțiile, nici guturalul, nici durerile de cap, 20-30 de ani de zile. Această imunitate, am arătat-o în atâtea rânduri în articolele mele, cum se câștigă, îl repet aci elementele: apa, aerul, băile, mișcarea'n liber pe orice vreme, postul, eliminarea alcoolului și tutunului, nu numai pentru că strică direct, ci pentru că îmi răpesc timpul prețios destinat oțelirii.

Rezistența morală este poate și mai însemnată decât cea corporală. Elementele ei ? Conștiința curată a gândurilor și faptelor mele, nădejdea, bună-tatea, răbdarea, credința, armonia vieții tale familiare.

Nu uita; nu există rezistență corporală fără igienă și curățenie; nu există rezistență morală fără igienă și curățenie morală.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

apa peste carâmbii cismelor de-a tot fleșcăit până s'a scurs prin găuri și pe la cusături. Prea mare plăcere să mărșăluiești noaptea cu apă la picioare, nu-i. Și mai cu seamă prin locuri necunoscute ca acestea.

Intre Dzantora și Ak-Monai mai e și un val tătăresc.

Chinezii și-au ridicat zid, pavăză imperiului. Treabă grea trebuie că a fost să-l construiești pe sute de kilometri și oameni mulți vor fi fost îngropați în blestematul dig de piatră.

Tătarii, înainte de ivirea tancului, au făcut enorme șanțuri antitanc, adânci și late de nu le trece nicio namilă de mașină. Am mai întâlnit unul, de vre-o 7 kilometri, între Marea Neagră și cea de Azov, la Perekop, pe care nici azi nu știu cum l-au forțat Germanii ca să pătrundă în Crimeea.

Deasupra Ak-Monai-ului se întinde pe marginea Mării de Azov un platou calcaros cu nenumărate grote și subterane, unite între ele prin canale lucrate de ingineri, constituind o inex-

pugnabilă linie de apărare. De ce n'au apărât-o Rușii, numai ei știu. Pe cât pare, au lăsat toate baltă, fiind loviți de flanc tocmai la vale, cu tot riscul de a fi încercuiți.

În retragerea lor n'au mai avut vreme să-și adune nici acareturile trebuincioase la vreme de război și așa se explică ne mai pomenita îngrămădeală de tunuri, chesoane, căruțe, automobile, tractoare, arme de tot felul și muniții la fel, împrăștiate pe zeci de kilometri, pe tot platoul.

Este primădată că vedem ce însemnează o retragere în stil mare, fără posibilitatea de a organiza ceva.

La asemenea necaz soldatul aruncă tot ce are asupra lui: arma, cartușierele, lopata, masca de gaze, mantaua, baioneta, — în sfârșit, tot ce îl împiedecă la fugă. De disciplină nu mai poate fi vorba. Scapă cine poate și cum poate.

Tunarul taie hamurile dela tunuri și chesoane, încalecă pe-un cal, îi împuşcă pe ceilalți și se tot duce.

Șoferul dă drumul la mașină cu

toată viteza, iar dacă are nenorocul unui timp ploios, când niciun vehicol nu mai poate mișca, lasă mașina în noroiu și pleacă pe jos, după ceilalți.

Unde ?

Nimeni nu știe unde. Doar atât: înapoi și cât mai repede. Materiale în valoare de miliarde sunt lăsate pe câmp; dacă se poate distruse, dacă nu, în bună stare. Numai închizătoarele dela tunuri lipsesc sistematic, ca nu cumva să devină arme împotriva lor.

Pe platoul acesta dela Ak-Monai se poate afla orice. Un patefon a și fost pus în funcțiune, difuzând un discurs al lui Stalin, probabil de mare importanță. Băieții aruncă plăcile, cum fac atleții cu discul. O romanță rusă are mai multă trecere și e bisată. La urmă, unul ia patefonul și-l urcă într'o căruță sanitară, cu geanta de plăci cu tot.

Unul e Dr. Ludu, medicul batalionului.

— Dă-o dracului, șefule, măcar de-om muri, să murim veseli!

Șeful sunt eu, Pistrilă, Diaconescu, Baloleanu și ori ce curios de patefonul lui.

Șeful e și maiorul, dar numai când nu-i de față. Când Dr. Ludu te-o întreba :

— Unde e șeful ? Cum s'a sculat șeful ? Ce are șeful de-i furlos ? — se înțelege totdeauna maiorul Ion Cojocariu din Părlipăș sau Prilipeț cum ținea el s'o afirme.

Un căprar și-a făcut scaun dintr'o ladă de munițiuni și probează o mașină de cusut, sistem ce seamănă cu europeanul „Singer“ sau „Pfaff“.

— Merge, merge ?

— Merge, morții ei d : mașină, da vorba e că-i de geaba; aici o mănăcă rugina pân'or veni nemții.

Germanii aveau echipe speciale și strângeau de pe câmp și șuruburile.

Dacă vrei bisturiu, găsești bisturiu.

„Italia fără de se...”

de Ion Berciu

Continuarea din pagina 1-a

al existenței sale, când se pare că cearta cumplită dintre *ghelfi* și *ghibelini* răbufnește cu o putere elementară.

Sunt mulți care privesc cu ochi răi nenorocirea din apus, după cum sunt atâția care plâng soarta surorii noastre latine. Și unii și alții poate că au dreptate, privind spre trecutul îndepărtat sau spre trecutul mai apropiat, când o gheară vrăjmasă ni se înfigea în carne, cu apăsarea și a unui frate bun, pentru a simți mai tare durerea.

Aceste sentimente trebuie însă să fie luminate de rațiune și de faptele, ce se rostogolesc năpraznic.

Un popor are o mentalitate a sa, o simțire a sa specifică, pe care zadarnic încerci s'o înțelegi dintr'o gazetă, dintr'o publicație de circumstanță sau chiar din anumite manifestări mai mult sau mai puțin oficiale. Este așa de complexă această stare de spirit a unei națiuni, încât ca s'o poți înțelege trebuie să prinzi momentele unice ale manifestării ei, spontane, dacă nu poți să cuprinzi cu mintea desfășurarea spirituală a acelei națiuni.

Pentru noi Români, de pretutindeni, Italia a fost și a rămas, în orice împrejurare, sora noastră, păstrătoarea sacrelor vestegii romane, purtătoarea făcliei luminoase a latinității și ramura cea mai sclipitoare, printr'o veselie exuberantă, a spiritului latin. Toți oamenii săi aleși, din toate timpurile, s'au apropiat, cu iubire, când ne-au cunoscut mai de aproape, cu multă înțelegere, când nu ne-au cunoscut bine.

Pentru toate gândurile bune, pentru iubirea, manifestată de atâtea ori, de fiii Italiei față de țărani noștri, în orice împrejurare, când s'au întâlnit, pentru tot ceea ce a făcut adevărata Italie pentru neamul nostru și pentru latinitate, precum și pentru tot ce va face în viitor pentru triumful idealurilor Romei, de umanitate, de libertate și de independență, din acest colț sfâșiat al României orientale îi trimitem sorei noastre iubite, toată înțelegerea și mândria noastră, deplin încrezătorii în biruință și în deviza marelui Cămin: *Italia fără de se*: Italia, prin propriile ei puteri și în armonie cu spiritul ei adevărat, singură își va găsi drumul ei.

Noi, așteptând clipa noastră, îi dorim, din inimă, deplin succes.

Abonații brașoveni

sunt rugați să-și achite abonamentul la administrația gazetei — B-dul Regele Ferdinand nr. 12 — fără a mai aștepta să le vină acasă încasatorul nostru care, din cauza lipsei de oameni, a primit, în cadrele „Astrei”, o altă însărcinare.

Dacă vrei aparate de telefoane, le găseai pe toate drumurile. Când îți se spărgea un cauciu, nu mai pierdeai vremea cu reparatul; scoteai o roată citovă dela o mașină răsturnată și gata. Când aveai timp mai mult, înlocuiai un motor întreg.

Elevul T. R. Diaconescu s'a așezat pe malul înalt al mării, cu o grămăjoară de cartușe lângă el și trage de zor în valuri cu o pușcă anti-tanc rusească.

— Cine, mă-sa, trage acolo? — se enervează locotenentul Baloleanu, intrigat de acel pac-pac regulat și singurul pe tot câmpul înfierbântat.

— Eu sunt, domnule locotenent — face Diaconescu, ușor roșindu-se, ca un copil — încercam scula asta; dar scutură al smăului.

— Mai bine ți-ai vedea de telefonistii tăi, că tot nu știi nimic, — bombăne Baloleanu, care avea ce avea cu învățătorul Diaconescu, bun băiat, dar care vorbea tot timpul pe politică,

având o simpatie bolnavicioasă pentru limbajul abstractizant.

— Măcar de-ar funcționa mitralierele Dvs. ca telefoanele mele — se dă Diaconescu la comandantul companiei de mitraliere...

Când Diaconescu face teorie, graiul oltenesc și-l scâlcie precum urmează: — În ipoteza verosimilă a declanșării atacului din direcția Sud-Est, cu probabilul efort pe dreapta, cum înțelegi să activezi cu telefoanele, Moacă?

Moacă ar răspunde el ce-ar răspunde, dacă ar pricepe ceva din întrebare.

— Să trăiți, don'elev, ce-i aia impotenză?

— Prost ești, mă Moacă. Ipoteză este în caz că s'ar întâmpla... Ei, acu spune...

— Să trăiți, don'elev, nu pricepe vorba *verozimilă*...

— Da să te ții după hazaice și

Dintr'o arhivă secretă brașoveană

Statul polițist

de I. Bozdog

IV.

Urmărirea membrilor și acțiunii Ligii Culturale.

Era firesc ca după procesul Memorandului întreaga atențiune a Vechiului Regat să se îndrepte spre frații lor din Transilvania, să ajute pe membrii familiilor celor condamnați, bisericile și școlile și să susțină vie și dărză conștiința mulțimii.

Conștiința ofensei aduse Românilor ca și teama de a nu se descoperi adevăratele stări de lucruri din Transilvania, fac guvernul să închidă aproape hermetic granițele și să controleze nu numai pe prietenii cauzei transilvane, ci să urmărească mai ales orice pas al Ligii Culturale.

Ca urmare Ministerul de interne avizează pe prefectul Maurer că președintele Ligii Culturale, A. D. Ureche, vrea să întreprindă cu câțiva corifei un tur-neu în Transilvania. Să fie urmărit, controlați de-aproape și puse sub observație politică în același timp și cercurile românești cu care ar lua contactul. Spre a-i putea identifica anexeează la adresă și fotografiile acestora. (No. 319/5 Pres.—22 IV. 1895). Aceste fotografii se trimit cu No. 779/Pres. la 18 V. 1895, iar prefectul le trimite prim-pretorilor cu No. 82 la 25 V. 1895. Prefectul dă ordine de urmărire și control prim-pretorului din Predeal și căpitănului poliției orașului, care nu va permite ținerea eventualelor adunări ale partidului național ce ține legături cu Liga.

Despre măsurile luate raportează Preșidenția Cons. de Miniștri și cere încă 18 fotografii pentru a le putea distribui tuturor prim-pretorilor din județ. (No. 57/Pres.—29 IV. 1895).

Cu trei zile în urmă, primul ministru, br. *Pănffy*, ordonă prefectului Maurer să ancheteze pe preotul *Giurgiu Toma* din Zizin care ar fi primit un ajutor de 400 franci pentru susținerea școlii prin secția feminină a Ligii Culturale. Cercetarea să o facă personal. (No. 321/Pres. 25 IV. 1895).

După o anchetă amănunțită, făcută atât la școala din Zizin, cât și la casa parohială și în arhiva din biserică, ale căreia rezultate sunt cuprinse într'un proces verbal de 6 pagini, la 6 Mai prefectul Maurer raportează Preșidenției Cons. de Miniștri că a cercetat personal chestia celor 400 fr. trimiși școlii din Zizin de către secția feminină a Ligii. „Din cauza împrejurărilor politice delicate, ca anume din această cercetare a mea Sașii să nu poată trage diferite concluzii pentru ei, am făcut la Zizin o anchetă școlară generală, pe care am încheiat-o cu cercetarea amănunțită a afacerilor școlii primare ortodoxe române”.

Cunoscând munca agitatorilor din Zizin este convins că acest ajutor s'a primit, dar fiindcă aceste sume se trec din mână în mână și nu figurează în registre, oficial n'a putut să constate nimic precis. Ajutorul l-a primit *Toma Giurgiu* care a fost agitator și în procesul Memorandului și care în prezent împledește și completarea postului de învățător, pe care-l deține tot el. Roagă Ministerul să intervină pentru completarea urgentă a acestui post. Cere să se ia măsuri severe contra lui *Toma Giurgiu* și să se intervină la Mitropolia din Sibiu să nu fie confirmată alegerea lui de preot la Purcăreni. „Fiindcă agitațiile românești nu pot prinde rădăcini în Purcăreni, numai prin confirmarea lui *Giurgiu* ca preot acolo s'ar pregăti terenul favorabil acestor agitații”.

Prefectul subliniază atmosfera dușmănoasă din Zizin față de stat, arătând că atât preotul *Toma Giurgiu*, cât și episcopul *Dumitru Dogar* au refuzat semnarea procesului verbal dresat în limba maghiară, pe motiv că nu este redactat în limba lor maternă, deși ambii știu bine ungurește și deși li s'a tălmăcit în limba românească. (No. 65/Pres.—6 V. 1895).

Abia expediază prefectul acest raport și primul ministru îi cere să cerceteze și constate proveniența celor 600 lei trimiși de preotul *Teofil Gheaja* din Paloș pentru școala dela Liga Culturală prin comerciantul *Manole Diamand* din Brașov. (No. 381/Pres.—8 V. 1895).

Prim-notarul județean și prim-pretorul Brașovului *St. Pănczél* trimite prefectului procesul verbal privitor la cei 600 lei trimiși pentru școala din Paloș de către preotul *Teofil Gheaja* dela Liga Culturală. Comerciantul *Diamand* Manole recunoaște că el a trimis suma lui *Gheaja*, dar nu vrea să precizeze de unde are suma. Deși a indicat ca trimițător al sumei pe un oarecare *Pascu*, n'a amintit cu niciun cuvânt că acest bancher e propriul lui cumaț care are contact strâns cu comercianții bogați și cu politicienii din Valahia. E sigur deci că această sumă provine dela Liga Culturală.

Strigături hunedorene

Badea cu șerparul lat
Șade 'n picioare sub pat
Și cosește și mpleteste
Dar de pat nu se lovește...

Subțire-i mândra la gene
Ca roua pe sinziene,
Subțire-i mândra la buze
Ca roua pe cucuruze —

La microscop

Doftorii

De când și-duce aminte, *Lina* s'a pomenit servitoare. Și-a petrecut toată vieața în casele câtorva stăpâni pe care l-a servit cu același devotament, muncind fără preget din zori și până 'n noapte. (Să nu credeți că e basm; mai există și astăzi două-trei *Lina* de-astea în țara românească). Acum însă o ajung și pe ea bătrânețele și dela o vreme se tot vaită de o durere 'n spate. Ingrijorată, stăpâna ei vrea s'o arate la medic, dar *Lina* nu se lasă în ruptul capul. Dacă ar fi la ea în sat, s'ar duce la o babă să-i descante și să-l dea ceva burulent de oblojeală; dar „doftorii” dela oraș nici de atata nu sunt buni, afirmă *Lina* clătănând din cap a îndoiială.

Totuși, într'o zi, stăpâna o pune față 'n față cu medicul casei.

— Ce te doare, ce simți? Încearcă doctorul s'o descoasă. Dar *Lina* îl privește cu dușmănie și nu desceștează făclile până nu-l vede plecat. Apoi se întoarce triumfătoare către stăpâna-sa:

— Nu v'am spus eu, conțită, că doftorii ăștia nu sunt de nici o ispravă?

— Ce tot umbra să mă descoasă? Să vadă singur ce mă doare, că dacă i-olu spune eu, la ce-l mai folosește toată pârdașnica de carte pe care a buclisit-o?

Matei Lupu

CALEIDOSCOP

Emil Giurgiuca...

a tipărit de curând o vastă antologie subt titlul: „Transilvania în poesia românească”. Salutăm în opera d-lui *Giurgiuca* unul dintre cele mai autentice documente ce se vor putea rosti vreodată „pro Transilvania”. Despre însemnăta-tea culturală vom vorbi în curând, îndată ce vom fi răsoiit filele cărții. *Emil Giurgiuca* este unul dintre ardelenii care n'au pierdut vremea degeaba la București. Ardealul îi va fi odată din plin recunoscător. O și merită.

Culese de Nicolae M. Isac

barișne te pricepi, lighloana dracului! Goșa Craia, ia zi tu.

Goșa cu Moacă nu-s frați, da parcă-s gemeni.

— Să trăiți, don'elev, nici eu nu știu cum vine chestia cu *verozimilă*...

Diaconescu, adânc distant de o lume atât de incultă, explică cu un aer de amețitoare superioritate:

— Verosimil înseamnă că s'ar putea întâmpla, că n'ar fi exclus...

— Don'elev, intervine sergentul Popescu, Moldovanu al mic zice că nu știe ce-l aia *exclus*...

Noi n'avem decât un singur Moldovanu, mare și lat — adică mic, mic de tot, cât o bijuterie. Scos însă în format miniatural, toată lumea îi spune *al mic*, nu spre a-l deosebi de vreunul mare, ci așa, din alint.

— Insemnează, îi sare țandăra lui *don'elev*, care simte ironia motanului de

sergent, — că de i-olu cărpi două lui Moldovanu, îl exclud pe vecie din grupul de comandă.

— Ascultă, Diaconescule, îl întreb odată, de ce nu te cobori la priceperea oamenilor tăi?

— Păi tocma că eu vreau să-i ridic până la mine...

— Da, dar nu se prea vede succesul...

— Ei, domnule locotenent, în educație condiția aptrorică a reușitei este răbdarea dusă până la ultimele ei consecințe...

— Ce-o fi având don'elev de vorbește păsărește — chestionează, fără a se adresa cuiva, caporalul Ioniță, continuând, concludent, ca pentru el:

— Săracu!

Ion Colan

PAGINA MUNCITORULUI

muncă și lumină

Vorbește un meseriaș

Iată, dragi muncitori, o inițiativă pe cât de binevenită, pe atât de binemeritată de muncitorime. De aci încolo muncitorimea ardeleană în „Pagina muncitorului” din „Gazeta Transilvaniei” va găsi, în fiecare săptămână, o hrană sufletească cu atâtea lucruri frumoase și folositoare, atâtea îndemnuri sincere spre realizarea celor bune. Inițiativa conducătorilor „Gazetei Transilvaniei”, vine să umple un gol în sufletele muncitorimii. Scrisul care este pus în serviciul nostru prin această pagină este un scris plin de lumină, dreptate și adevăr care va trebui să pătrundă în căminul fiecărui muncitor, plugar ori muncitor din uzine și ateliere, pentru ca ei să ia cunoștință de acest scris care n'are altă menire decât aceea de a ne vrea binele nostru. Linia de conduită înfățișată cititorilor în articolul intitulat „Pagina muncitorului” din „Gazeta Transilvaniei” cu data de 29 Septembrie a. c. a umplut sufletele tuturor muncitorilor de bucurie și mulțumire.

— „Nu-l vom minți niciodată pe muncitor. Ii vom apăra interesele drepte împotriva oricui. Dreptatea noastră va fi și dreptatea lui. Și adevărul lui va fi și adevărul nostru”, spune D-l Dr. N. Căliman în acel articol. Fie ca cele scrise în „pagina muncitorului” din „Gazeta Transilvaniei” să fie pătrunzătoare în sufletele muncitorimii, iar problemele care se vor dezbate în această pagină să fie rezolvate, dând astfel posibilitatea muncitorimii de a fi ferită de anumele imberbi. Conducătorii „Gazetei Transilvaniei”, prin inițiativa lor, fac ca slova plină de lumină și dreptate să se poată vedea afirmată, iar la rândul ei această slovă va lumina mintea și va îmbogăți cunoștințele muncitorimii noastre românești din Ardeal.

O Bălănescu
meseriaș

Rostul articolelor din pagina aceasta este de a se spune vorbe folositoare și de a se tălmăci gânduri despre lucrurile ce pot fi făcute în afară de îndelețnicirea obișnuită a muncitorului.

Ce însemnează a fi muncitor se știe, dar nu strică să ne reamintim că muncitor este orice om care se pricepe să țină în mână o unealtă și care, prin mânăuarea uneltei ce o ține în mână câștigă existența propriei sale persoane, precum și existența membrilor familiei sale.

E cunoscut și faptul că muncitorii se împart în mai multe categorii. Din punctul de vedere al puterii ce trebuie depusă pentru facerea unui lucru bun, avem două categorii mari și anume: muncitorii care în activitatea lor de toate zilele înrebunțoză în măsură mare forța fizică, și muncitorii care făptuiesc folosindu-se mai mult de puterea minții.

Nici unui nici altui n'ar putea să facă treabă vrednică de luat în seamă, dacă nu s'ar pricepe

să țină în mână o unealtă și dacă unealta cea n'ar mânău-o cu priceperea câștigată prin învățătură îndelungată.

Să se știe de către toți că „a munci” este ținta fiecărui om în viață, pentru că numai prin muncă personală îți poți apropia mulțumirea sufletească de a trăi și bucuria de a te ști vrednic de viață pământească, la a cărei susținere nu ne putem gândi fără să ne amintim, în toate împrejurările, că ea porcede dela o putere supranaturală. Acestei puteri supranaturale nu i se poate împotrivi niciun muritor și de aceea e bine ca în orice strădanie a noastră, înainte de toate, să ne gândim la puterea de dincolo de firea omenească, adică la Dumnezeu credinței moștenite dela strămoși.

Omul care ar cugeta că mânăuarea unei unelte prin forța fizică este de mai mare însemnătate, s'ar afla într'o cumplită greșală. Mintea e și ea o putere, tot așa de importantă ca și puterea fizică. Dela ea pornește

munca obositoare a născocirilor de tot felul. Prin puterea minții sunt mânăute uneltele scrisului, iar prin munca acestor unelte se păstrează pentru multă vreme, dacă nu chiar pentru veșnicie, ideile folositoare omului în toate timpurile.

Vedeți, omul cu mintea sănătoasă nu-și poate închipui puterea minții și puterea brațelor altfel decât mereu împreună. La ce ar fi bună puterea fizică fără ajutorul muncitorilor cu mintea, a născocirilor de lucruri bune? Tot așa, la ce ar servi născocirile minții, fără puterea brațelor care să facă din născociri lucruri reale, bune de folosit?

Gândurile acestea mă preocupă acum când am și eu puțin timp liber. Drept să spun, în calitate de muncitor nu pot gândi altfel. În loc să mă ocup de cine știe ce năsdraunăie, cred mai sănătos să cuget că fiecare om merită ce e al lui. Să acordăm fiecăruia, muncitor intelectual sau manual, cinstea ce i se cuvine.

I. D.

O vorbă ca o suflă

Nu vrem să intrăm în niciun cămin muncitoresc cu „Gazeta Transilvaniei” decât dacă ușile ni sunt deschise cu dragă inimă.

Am bătut la porțile sufletului lor. Mulți au răspuns; unii stau în cumpănă; puțini s'au închis într'o lume a lor și tac.

Dorința ni-e una singură: abonații muncitorilor ai gazetei din propriu îndemn să se apropie de cea mai veche foale a românismului, iar nu datorită disceplinel pe ea e ar dator-o cuiva.

Aici e vorba de sufletul veșnic al neamului.

„Pagina muncitorului” pe acest suflet vrea să-l adune din pretutinderile românești, alături de al satului, alături de al intelectualului, ca împreună să ne împlinim rostul în țară.

Doamne...

Printre stelele frumoase
Cari împodobesc seninul,
Noaptea când e mort

[suspinul

Doamne, lasă peste mine

Pic de bine...

Printre norii ce acopăr
Soarele plin de lumină,
Doamne, scapă-o rază lină
Să-mi aducă mângâiere

La durere...

Pleacă-ți fruntea Ta senină
În spre mine,
Și din darul tău de bine
Printre stele îmi trimite
Clipe liniștite...

Nicolae M. Isac

Muncitorii

care cred că au ceva de spus camarazilor lor prin „Pagina muncitorului” sunt îndemnați să o facă, trimițând scrisul lor pe adresa: Redacția „Gazetei Transilvaniei”— pentru „Pagina muncitorului”— B-dul Regele Ferdinand Nr. 12 Brașov.

Aparat de căutare electro-magnetic

Poliția de loc dela Zuerich folosește la acțiunile ei de căutare, cu mare succes, un electromagnet, inventat de un polițist din Zuerich, cu care se pot scoate din apă obiecte de metal cu o greutate până la 30 kg. Se folosește de asemenea o nouă oglindă de adâncime care face posibilă o vedere clară pe fundul lacului.

Secția M.L.-I.A.R. la microfon

Ora „Muncă și Lumină” din după amiaza de duminică 17 Octomvrie a. c., a adus la microfonul românesc pe neobișnuiți năzultori înspre frumusețe ai secției M.L.-I.A.R. Programul a fost deschis prin cântecul îndemn al d-lui comandor Alex. Vodă, către toți muncitorii țării. Trebuie să desprindem, dintru început, numeroasa participare a muncitorilor din secția uzinelor I.A.R., ca pe cel mai real și mai îmbucurător succes. Fanfara unicilor, de sub conducerea d-lui Chivu, a executat, cu o surprinzătoare putere de ritm și de nuanțare, *Uvertura „Mignonette”*.

Declamațiile d-lor: Marinescu Romulus și Lungudor Vasile, au fost adevărate spovedanii ale

frumoselor năzuințe muncitorești. Artă nu este un atribuit al unora sau al altora, ci este o condiție obștească a sufletului omenesc. Glăsuitorii de duminică ai versului românesc, muncitorii Lungudor și Marinescu, au adevărit din plin lucrul acesta.

D-șoarele Wichmann și Pravăț au adus suava lor grație vocală, cântând un buchet de cântece moderne, spre bucuria noastră a tuturor și spre îndreptățita satisfacție a d-nei prof. Fl. Iacob Cristorian.

Am lăsat la sfârșit — pentru a sublinia încă odată însemnătatea participării lucrătorilor la manifestațiile culturale ale organizației „M. L.” — pe cel mai frumos număr din programul de microfon al muncitorilor noștri: corul.

Realizarea d-lui Andriesei, contra-maistru în secția de

montaj-motoare a uzinelor, înfățișează o îndoită biruință: desăvârșita execuție, precum și inimoasa participare a numerosului grup de muncitori cântăreți.

Amintim, deasemenea, frumoasele cântări transilvane ale d-șoarei Maria Bădescu, precum și mănunchiul de cântece românești ale d-lui I. Crisbășianu.

T. Fr.

Indreptăm o greșală

Intr'un articol al numărului trecut, privitor la realizările secției M. L.-Letea, s'a afirmat că autorul frumoasei realizări dramatice „Se deapănă caierul vremii...” este d-l col. Al. Constantinescu. În urma unei scrisori îndreptătoare, suntem în

măsură a preciza că piesa amintită este înfăptuirea colectivă a d-lui Ing. I. C. Brătianu, directorul fabricii Letea, a d-lor Ing. V. Țugulea, P. Lehuțiu, precum și a d-lor M. Manolache și col. Al. Constantinescu.

Festivalul muncitoresc româno-german

În sala „Reduta”, a avut loc, în seara de 17 Oct. a. c. o frumoasă serbare organizată de formațiunea locală a organizației „M. L.” în colaborare cu organizația grupului etnic german, „Kraft durch Freude”.

Asupra frumoaselor rezultate ale acestui festival vom reveni în numărul viitor al paginii noastre.

Universitatea liberă
muncitorească

Prof. N. Mărgineanu: Condiția umană a muncitorului

Prelegerea de duminică 17 Oct. a. c. din sala Teatrului „Astra” a adus înaintea auditoriului muncitoresc pe d-l prof. univ. N. Mărgineanu, titularul catedrei de „orientare și perfecționare profesională” dela Universitatea din Cluj-Sibiu.

D-nul prof. N. Mărgineanu vorbind despre „Condiția umană a muncitorului”, a înfățișat ascultătorilor săi, într'o ierarhică succesiune, împrejurările care aduc muncitorului puțința unui nivel de viață omenească, potrivit muncii și priceperii sale profesionale. Un salariu corespunzător și drept, care să-i dea puțința unei existențe convenabile și care să nu stărneasce prin inegalitățile lui, nemulțumiri și pismă în cadrul aceleiași categorii muncitoare, iată mijlocul practic de a îndeplini împlinirea de temei a „omeniei”.

S'a experimentat, de către marile industrii apusene, că majorarea până la linia justă a salariului, determină o majorare proporțională de fabricație, mărindu-se astfel rentabilitatea întreprinderii.

Alături de condiția unei bune salarizări stă aceea a unui tratament omenesc, care se poate înfăptui, adesea, doar cu ajutorul cuvântului cel bun. Omul care muncește este cum nu se poate mai simțitor la vorba celui care-l agrăește.

Cuvântul prietenos și blând stimulează forțele de acțiune contribuind, într'o măsură hotărâtoare, la îmbunătățirea cantitativă a producției.

Poporul român cunoaște legea omeniei. Toate popoarele lumii năzuiesc spre ea. Dar Românul cunoaște omenia din așezările adânci ale obârșiei sale și de aceea aplicarea acestei supreme condiții de viață socială este legea firească a propriei sale zidiri lăuntrice.

În programul artistic care a urmat frumoasei și instructivei prelegeri a d-lui prof. univ. N. Mărgineanu, secția M. L.-U.A.B. a prezentat izbutite numere de muzică vocală, cor, dans și declamații. Fanfara uzinelor a susținut întregul program.

D-l Dărlău Ambrozie a glăsuț, ca dintr'o evanghelie a vremii, întraripatele versuri ale lui Mircea Dem. Rădulescu, „Ardealul”. D-nii Teofil Căliman și Duma Gh., au cântat frumos un repertoriu de muzică românească.

Jocurile naționale ca și compoziția liberă „Dansul marinariilor”, au arătat măsura priceperii și a diversității de creație, a d-lui Ion Bănu. Ansamblul de coreografie al secției M. L. Astra-Armament aduce, cu fiecare manifestare, un nou prilej de satisfacție pentru ceea ce a izbutit să înfăptuiască și un nou prilej de nădejde pentru viitor.

Corul U. A. B., de sub conducerea d-lui prof. Dinu Niculescu, a constituit, ca de obicei, punctul culminant al șezătoarei.

M. S.

"Gazeta Transilvaniei" Acum 97 ani

Canaanul Evreilor

Răscumpărare. Cunoscut este, că fiii lui Israel, deși altminterlea în Ungaria viețuiesc mult mai bine decât ar putea viețui în Canaan sub pământea guvernare de astăzi a Porții sau și a Egipteanului, dar plătesc o taxă de toleranță, adică un felu de contribuție pentru că sunt suferinși a petrece în aceea țară. E, bine, găciți ce gând au Evreii din Ungaria? Iată căci câștigară voie a trimite deputați din toate comitatele la o adunare evreească în Peșta, unde acum se sfătuiesc asupra mijloacelor cum ar putea scăpa de acea taxă pentru toți vecii, răscumpărând-o deodată. Deci rezultatul sfătuirilor evreești fu că în urmarea învoielilor făcute cu locurile mai înalte Evreii din Ungaria în răstimp de cinci ani vor scăpa cu totul de taxa toleranței. Sumele ce au să numere dânsii spre acest scop sunt mari și grele de adunat, dar Evreii cei mai bogăți dau la casă sume mult mai mari decât sunt acelea răfuite asupra lor, pentru ca să implinească și neputința celor mai săraci. De am zice multor creștini: „luați pildă dela Evrei, dați cu mâni, cu picloare pentru scopuri comune, dați pentru binele comun, căci vouă vă faceți bine”, — ei s'ar supăra și poate ne-ar răspunde că nu voiesc a învăța morală, nici goniri de scopuri dela Evrei. Inșă pe unii ca aceștia i-ar rușina vechea învățătură a Romanilor carii ziceau: „Să învățăm dela prieteni și dela dușmani, fără osebite, tot ce ne poate fi spre folos în sânul nostru”.

No. 25. — 25 Martie 1846 pg. 93.

Pentru conformitate I, Urcanu

Problema alimentară

Doctorul Hindhede, cunoscutul „dictator alimentar” al Danemarcei în timpul războiului mondial din anii 1914-1918, în lucrarea sa intitulată: „Sănătate cu alimentație simplă și corectă” se pronunță referitor la problema alimentară, în următorul mod: „N'ai nevoie să faci o problemă pe chestia proteinelor (exceptând timpurile (anii) de foamete). Din substanța aceasta nutritivă primești continuu o cantitate suficientă. Ceea ce interesează mai deaproape este: să nu te nutrești cu prea multe proteine”.

„Carnea este aproximativ alimentul cel mai scump; energia alimentară a solului ar putea să nutrească cu regimul din regnul vegetal de cinci ori mai mulți oameni, decât cu regimul de cărnuri”.

„Carnea unui bou tăiat nu restituie nici măcar cantitatea unei hrane care-o reprezintă laptele pe care l-a supt un vițel”.

„Nu-i permis să ne facem iluzii. Europeanii abia atunci au perspectiva de a se afirma din nou, când vor fi nevoiți sau să urmeze modul de trai al Chinezilor*, sau să moară de foame. Până atunci activitatea mea nu are mare importanță pentru marile mase”.

Savantul german, profesorul dr. Karl Kötschau, directorul spitalului orășnesc din Nürnberg, se pronunță în revista „Die Ernährung” în aceeași chestiune, astfel: „Acela care urmărește cu ochii deschiși evoluarea problemei alimentare, vede limpede și clar că alimentația stă pe punctul de a deveni unul din cei dintâi factori în tratamentul bolnavilor. Ba, se poate chiar spune, că: medicamentul cu cel mai înalt potențial, medicamentul cel mai eficace al bolnavului, medicamentul pe care îi nevoit să-l ia zi de zi, este alimentația corectă.”

*) Vezi articolul „Alimentația poporului chinez” din „Gazeta Transilvaniei” Nr. 40 din 30 Mai 1940.

Din lumea largă

Pământuri rare

Pământurile care vorbesc, decolorează, luminează și vindecă

Când acum vreo 80 ani chimistul vienez Aurel von Welesbach a descoperit într'un nisip așa zisele pământuri rare și a pus la punct o tehnică pentru extracția lor, nici nu bănuia ce imens serviciu a adus cu aceasta omenirii. Azi, nenumărate aplicații și folosiri ale lor au fost găsite în toate ramurile, și sunt ale tehnicii și ale științei al căror progres s'ar oprî brusc dacă n'ar exista pământurile rare.

La drept vorbind, aceste pământuri nu-s chiar așa de rare cum se socotea în vremea lui Auer și azi societatea care-l poartă numele le furnizează fără greutate, acoperind nevoile întregii Europe. Cea dintâi aplicație a lor au fost becurile Auer folosite la lămpile cu gaz aerian. Ciorapul de mătase impregnat cu pământuri rare a transformat lumina palidă de până atunci în lumina albă orbitoare, bine cunoscută pe vremuri. În vremea noastră acest „ciorap” care măsoară doar câțiva centimetri, mai este întrebuințat în lămpile cu gaz de iluminat, sau cele cu petrol de tipul minim petromax, etc. El este impregnat cu săruri de torium și cerium.

Mult mai des sunt întrebuințate azi pământurile rare la colorarea delicată a sticlelor și cristalurilor scumpe. Sticla violetă cu nuanțe albastre și roșetice este colorată cu neodym, cea roșie ca rubinul cu selen, cea galbenă cu cerium și titanium. Din asemenea sticlă se fac și pahare, dar mai ales obiecte decorative, perle și mărgele. Lucru ciudat, tot unele pământuri rare sunt acele care decolorează sticla foarte fină, dându-i perfectă ei transparență. Fără pământurile rare nu ar exista nici brichetele marcate sau nemarcate, cu care fumătorii își aprind țigările, sau cel puțin încearcă să și le aprindă. Piatra care dă scântelle este dintr'un fier cu certum

Un pământ rar deosebit de prețios este mesothorium, care emite radiații ca și radium. Radiațiile lui sunt azi foarte întrebuințate în medicină, având aproape aceeași durată și aceleași efecte ca și a emanațiilor de radium, dar fiind mai ușor de manipulat. Prin dezagregarea atomului său, mesothorium dă radio-thorium, care la rândul său dă elementul radio activ cu viață scurtă Thorium X.

Cât de departe suntem de aplicațiile modeste dela început a descoperirii savantului german Auer!

Dați copilului Dvs. alimentul ideal

Baby's
Eskalip

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPIL SUCAU

CUPRINDE:
GRIS DE GRĂU ȘI
CALCIU FOSFORIC
TRIBAZIC 0,3%

ESCALIP

S.A.R.
LABORATOR DE PRODUC
CHIMICU-FARMACIUTIC
BUCUREȘTI
TELEFON 7.07.39

Cel mai bun aliment
pentru sugri, foarte
necesar în epoca de o-
sificare și de apar-
ție a dinților.

Cuțta 250 gr. Lei 159.

Tămăduți-vă cu AJUTORUL PIANTELOR DE LEAC!

● Puterea tămăduitoare a plantelor a fost observată din timpurile cele mai îndepărtate. Într'adevăr, Dumnezeu a pus minunate leacuri în florile, frunzele și rădăcinile plantelor ce cresc prin munji și pe câmpii.

● Din păcate, de cele mai multe ori, plantele au fost folosite fără pricepere.

● Povești bune pentru folosirea lor, precum și multe îndrumări către o viață mai sănătoasă găsiți în cele 80 de pagini ale broșurii No. 14, pe care o veți primi în câteva zile dacă trimiteți azi bonul de mai jos împreună cu 20 de lei în mărci postale către Laboratorul Vorel.

BON No. 12

pentru broșura nr. 14
Tăiați acest bon și trimiteți-l împreună cu 20 lei în mărci postale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N.

Laboratorul VOREL Piatra-N.

+

Indurerați aducem la cunoștință încetarea din viață a colaboratorului nostru

Sublt. de rez. Nicolae Voiculescu

mort pentru țară în luptele contra bolșevismului.

In persoana d-lui Voiculescu am pierdut un colaborator deosebit de apreciat pe care nu-l vom uita.

Direcțiunea și angajații
firmei SCHMOLLPASTA S. A.
Brașov-București

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată sub Nr. 13792/1943

Domnule Prim-Procuror

Subsemnatul Bocoș Liviu refuglat din comuna Săcălala, jud. Someș, domiciliat în Brașov, Str. Carmen Silva Nr. 62, vă rog să binevoiți a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născut în comuna Cluj, la data de 20 August 1913, de religie gr. cat., din părinții Bocoș Gheorghe și Dochia Bocoș născ. Pop de religie gr. cat., căsătorii legitimi.

Propun martori pe: Bal Chirilă, Brașov, Str. Regele Mihai I Nr. 28 și Bocoș Gavrilă, Brașov Str. Regina Maria No. 27.

Cu stîmă:
Bocoș Liviu

Nr. 13792/1943
15 Oct. 1943.

Noi, Primul - Procuror al Tribunalului Brașov,
În conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062 943, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasele sau alte înscrisuri referitoare la actele ale căror reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Pințea

Secretar
A. Vâlceanu

România
Prefectura Județului Brașov
Secția M. O. N. T.

Nr. 17.189/1943 M.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința tuturor proprietarilor de vehicule hipo și auto, care au primit ordine speciale de chemare, că în caz de nevoie urgente pentru: trupele operative, turburări interne, atacuri cu parașutiști, evacuarea populației civile, ridicarea rănitorilor, morților, molozurilor, diferite materiale, intervențiuni pentru stingerea incendiilor în cazuri de bombardamente aeriene sunt obligați a se prezenta imediat la încetarea alarmei, în locurile fixate prin ordinele de chemare.

Cei care nu se vor prezenta în termenele fixate și la locul indicat, pe lângă retragerea permiselor de circulație li se vor confisca mașinile și căruțele și vor fi deferiți Curții Marțiale, pentru aplicarea sancțiunilor legale.

Brașov, la 12 Oct. 1943

Prefectul Jud. Brașov,
Colonel Manole Enescu

Seful Secției M.O.N.T.,
Vlad I. Dan

**Tipografia „Astra” Brașov
caută
ucenici români**

Abonații

Biblioteca „Astrel” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

sunt rugați să ne încunoștințeze ori de câte ori nu primesc ziarul regulat. Dela tipografe expeditia se face normal dar, se vede treaba, pricina neprimirii la timp sau de loc, în altă parte trebuie căutată.

Și o vom căuta.

Informațiuni

Se strâng lucrurile vechi

În zilele de 24—31 Oct. 1943, echipe de colectare vor vizita toate gospodăriile pentru a strânge:

1. Fier vechiu și metale neferoase,
2. Cârpe, sdrênțe și materiale textile,
3. Hârtie
4. Obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte (bune de purtat, de reparat sau neîntrebuințabile).

Acțiunea urmărește sprijinirea economiei de războiu prin valorificarea materiilor prime, precum și ușurarea apărării pasive, dând posibilitate cetățenilor să-și golească podurile de obiectele de care nu mai au nevoie.

Un indemn pentru a sprijini acțiunea poate că nici nu mai e necesar. Fiecare va recunoaște valoarea ei.

Impozitul proporțional la vânzarea pâinii

Potrivit ordinului Ministerului de Finanțe Nr. 412.750 din 1 Octomvrie 1943, se face cunoscut că pentru vânzările de pâine în detaliu, se datorează impozitul de 10% prevăzut de art 14 13 din legea timbrului.

Pentru acesta brutarii sunt obligați să întocmească zilnic o factură-borderou care va fi legal timbrată cu timbru de 10%.

Acest impozit s'a avut în vedere la calcularea beneficiului pe care îl au brutarii, la vânzarea pâinii și la București se achită în mod regulat.

Acei ce nu se vor conforma dispozițiilor legale vor fi sancționați.

Vor fi cumpărători pentru surplusul de cereale

Domnul Mareșal Antonescu, Conducătorul Statului, fiind informat că sătenii nu găsesc cumpărători la care să-și vândă surplusul din recolta de cereale, sfătuște pe săteni să aibă răbdare că în curând vor avea posibilitatea să-și vândă grânele.

Domnul Mareșal Conducător a luat măsuri ca Banca Națională să pună la dispoziția organelor Statului sumele necesare pentru cumpărarea de cereale. Asemenea a dispus ca Ministerul de Finanțe să amâne încasările impozitelor datorate de săteni până când își vor vinde grânele.

Impozitul de 5% pentru grâu și secară

Prin Decretul-Lege privind completarea art. 25 și 60 din Legea Impozitului Excepțional 5% pentru Apărarea Țării, publicat în Monitorul Oficial din 31 Iulie 1943, s'a stabilit (la art. 69) că la vânzările de grâu și secară pentru consumul intern, impozitul excepțional se datorează o singură dată cu cota de 10% și anume la intrarea grâului sau secării în mori (la măcinat).

În ceea ce privește însă grâul sau secara provenite din recoltele anterioare, dacă se face dovada achitării impozitului excepțional la cumpărarea acestora, urmează să nu se mai perceapă la intrarea în moară decât diferența de impozit excepțional cu cota de 5%.

Cronica Războiului

de Mardare Mateescu

Actualitatea politică și diplomatică

Între evenimentele politice din săptămâna trecută am înregistrat declarația de războiu a mareșalului Badoglio, făcută Germaniei, și cedarea Azorelor de către Portugalia, pentru crearea de baze aeriene engleze și americane. Deși în primul moment nu părea să fie o legătură între aceste fapte și conferința celor trei, ce urmează să se țină la Moscova și căreia i s'a fixat noul termen de deschidere la 24 Octomvrie a. c., lucrurile s'au lămurit azi, în urma comentariilor de presă apărute între timp.

Despre însemnătatea declarației de războiu a mareșalului Badoglio ne-a lămurit însuși comunicatul oficial din Berlin, atunci când a precizat că ambasadorul Reichului german dela Madrid a refuzat să primească pe trimisul guvernului Badoglio, aducătorul notificării stării de războiu între cele două state.

Pe plan militar declarația nu poate însemna mare lucru, dacă ținem seamă că trupele de care dispune Badoglio se reduc la aproximativ 10 divizii. Ar fi un semn de întrebare flota de războiu și cea comercială italiană, dar până acum nu s'a precizat rolul ce l-ar putea avea acestea. Cât privește folosirea prizonierilor de războiu italieni aflați în Anglia, aflăm că regimul acestora nu s'a schimbat cu nimic în urma declarației de războiu și nici nu se urmărește schimbarea lui într'un mod mai larg. Ceea ce se urmărește este doar folosirea mâinii de lucru a prizonierilor în agricultură și în industria minieră, unde Englezii simt lipsa brațelor de muncă.

În ce privește cedarea insulelor Azore în folosința Anglo-Americanilor, ea are o însemnătate de ordin diplomatic, deoarece oricât s'a susținut că prin aceasta nu se calcă legile neutralității și că teritoriul insulelor va reveni Portugaliei imediat după războiu, răspunsul a fost socotit insuficient, atât de către Germania cât și de către

Japonia, care au adresat proteste energice la Lisabona. Practic însă nu se poate spune nimic despre însemnătatea acestei cesiuni.

Conferința dela Moscova

Unii afirmă că debaterile conferinței dela Moscova vor fi înconjurate de mister, că ele vor avea loc în cabinete cu uși bine capitate, pentru ca opinia publică mondială să nu cunoască decât ceea ce se va voi, din problemele puse în discuție. Chiar și atunci, misterul va fi numai unul propagandistic, deoarece opinia publică a lumii întregi cunoaște atât intențiile Angliei, cât și latura de interese a Sovietetelor față de Europa.

Se știe astfel prea bine, că oricât de pregătiți pentru rezistență vor veni reprezentanții Mării Britanii și ai Statelor Unite la conferința dintre zidurile Kremlinului, ei trebuie neapărat să aibă printre documentele lor unele îndrumări care să le servească la momentul oportun pentru a împiedeca eşuarea dezbaterilor. Cât de elastice sunt aceste îndrumări nu poate prevedea nimeni. Un lucru însă este cert, că pe câtă vreme Anglo-Americanii ar voi ca debaterile conferinței să înceapă cu problema zonelor de influență, Rușii zoresc în primul rând lămurirea și punerea la punct a preparativelor pentru cel de al doilea front.

Ei vor stăruii deci, ca în mod metodic și corespunzător realităților zilei, guvernele din Londra și Washington să aștearnă pe hârtie toate angajamentele lor în această privință, cu datele cele mai concrete, fixând amănunțit modul de activitate. Și numai în măsura în care sovieticii vor avea certitudinea creării acestui al doilea front, se va putea trece la discutarea celorlalte chestiuni de ordin economic, politic și financiar. Rușii vor fi cu atât mai hotărâți, cu cât noile evenimente din Filipine, care au obținut independența, cât și situația gravă din India, nu spun nimic bun celorlalți doi parteneri.

Dacă mai ținem seamă și de faptul că această conferință este arătată ca premergătoare unei întrevăderi Churchill-Stalin-Roosevelt, putem să ne dăm seamă câtă însemnătate prezintă ea și câte frământări provoacă guvernelor anglo-saxone, dornice a trece favorabil și peste acest impas.

Mersul războiului

Situația frontului din răsărit

Bătălia Niprului inferior, cuprinzând regiunea Zaporoje-Melitopol Coasta Mării de Azov, deși durează de trei săptămâni fără întrerupere, nu a luat nici până acum o fază decisivă. Evacuarea orașului Zaporoje este arătată ca lipsită de o importanță deosebită, deoarece sectorul acesta și-a executat cu prisosință rolul avut, de a sparge primele atacuri ale ofensivei sovietice. Astăzi, trupele germane se găsesc separate de inamic prin valea largă și adâncimea mare a Niprului din această regiune. Pozițiile noi, pregătite pe malul apusean al fluviului așteaptă atacurile noi ale inamicului.

În ce privește sectorul Melitopol—Stepa Nogai, Rușii nu au reușit să străpungă liniile germane, în presiunea

pe care o fac de ambele părți ale orașului Melitopol. Ei au trebuit să se mulțumească doar cu mici pătrunderi locale în liniile germane, iar aceste săgeți care și-au făcut încet drum spre marginile de răsărit ale orașului, sunt lovite de energice contra-atacuri germane. În întreg sectorul continuă lupte înverșunate.

În regiunea Kievului sovieticii atacă cu mase de tancuri și infanterie, pornind dela capetele de pod create în Nordul și Sud-Estul orașului. Prin contra-atacurile germane sovieticii au fost oprii de fiecare dată. În întregul sector al Kievului se poate vorbi despre o simțitoare presiune inamică. Lupte crâncene sunt prevăzute și pentru zilele viitoare.

Contra-atacul german se face simțit și în celelalte puncte de pe

Nipru, unde a reușit să distrugă³ mai multe întăriri sovietice realizate pe malul apusean. De asemenea a sporit presiunea și asupra importantului cap de pod stabilit de sovietici la gura râului Pripet. Pe toată linia Niprului se dau lupte aeriene din cele mai violente.

În sectorul Gomet, care a rămas un punct înaintat german, spre Est, în urma mișcărilor generale de desprindere, deși presiunea sovietică a fost foarte simțită, Rușii n'au reușit să ia încă orașul. Sovieticii au încercat străpungerea frontului de-a-lungul autostrăzii Minsk-Smolensk, dar acțiunea lor nu a reușit. Tot astfel în regiunea Nevel sunt înregistrate lupte însemnate.

În general, se poate deci constata, că din partea sovieticilor nu se mai poate vorbi de un efort de luptă ca acel din săptămânile trecute. Ne aflăm însă în fața unei simțitoare reacțiuni germane, indicată ca făcând parte dintr'un nou plan de luptă și din intenția unei rezistențe. O întărire a activității este așteptată în sectorul de Sud, dela Kiev până la Melitopol.

Frontul din Italia

Pe frontul italian pare că ne aflăm în fața unei tactice germane care intenționează să-i forțeze pe Englezi și Americani de a-și desfășura forțele pe un front larg, au reușit.

Ariergărzile germane, care au avut mistuna de a provoca și reține în luptă pe inamic, au reușit, creând frontul de pe râul Volturno.

Debarcarea britanică din golful Gaeta, pe malul nordic al gurii râului Volturno, n'a schimbat cu nimic situația, întrucât trupele debarcate au întâmpinat rezistența cea mai dărză a Germanilor.

Situația nu este încă deplin clarificată în urma operațiilor executate în munți de către aripa dreaptă a armatei a 5-a americane și a operațiilor ne îndeajuns precizate ale armatei a 8-a britanice.

Cert este însă, că lupta pentru posesiunea liniilor avansate germane, nu au ajuns încă într'o fază de plină activitate.

Activitatea aviației este și ea dintre cele mai vii. Londra și câteva orașe din Sudul Angliei au fost bombardate, iar Berlinul, după știri din sursă anglo-americană, a fost bombardat pentru a 82-a oară.

Felul în care se desfășoară activitatea diplomatică și eforturile de astăzi ale războiului, pot aduce surprize încă nebanuite.

106 ani de luptă românească
„GAZETA TRANSILVANIEI”

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200